

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

Національний університет «Запорізька політехніка»

(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра менеджменту

(найменування кафедри, яка відповідає за дисципліну)

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

Антикризове управління

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 073 «Менеджмент»
(код і найменування спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) «Менеджмент організацій та адміністрування»
(назва освітньої програми (спеціалізації))

інститут, факультет Економіко-гуманітарний інститут, факультет економіки і управління
(найменування інституту, факультету)

мова навчання державна

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Національний університет «Запорізька політехніка»
(повне найменування закладу вищої освіти)

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: І.А.Нечасва, к.е.н., доц. кафедри менеджменту

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету економіки та управління

“ 25 ” травня 2020 року, протокол №26

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни “Антикризове управління” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавр спеціальності 073 «Менеджмент», освітня програма (спеціалізація) «Менеджмент організацій та адміністрування».

Предметом даної дисципліни є специфічна сфера відносин, що виникають у процесі управління підприємством у кризових ситуаціях.

Міждисциплінарні зв'язки. Пререквізити: Для вивчення навчальної дисципліни студент повинен мати знання з навчальних дисциплін: «Економічна теорія», «Менеджмент організацій», «Економіка та фінанси підприємства», «Інвестиційний менеджмент».

Постреквізити: Управління розвитком організації, Управління страховою діяльністю, Time-менеджмент, Теорія організації, Стратегічне управління, Стратегічний аналіз

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1 «Теоретичні основи антикризового управління та передкризове управління»

Змістовий модуль 2 «Антикризове управління підприємством»

1. Мета та завдання вивчення дисципліни

1.1 Мета навчальної дисципліни - формування системи знань і навичок управління у кризових ситуаціях, розв'язання складних завдань стратегічного значення в ринкових умовах, організації системи управління, адекватної вимогам сучасної економіки.

Статус дисципліни – варіативна.

1.2 Завданнями вивчення дисципліни є засвоєння теоретичних основ управління підприємством в кризових і передкризових ситуаціях, механізмів виявлення кризи і кризового стану підприємства, практичних методів оцінки і діагностування кризи та розробки заходів щодо їх нейтралізації.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні отримати, у результаті вивчення навчальної дисципліни:

загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 14. Здатність працювати у міжнародному контексті.

фахові компетентності:

ФК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

ФК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

ФК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

ФК 4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

ФК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту,

ФК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

ФК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.

ФК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.

ФК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

ФК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

ФК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Очікувані програмні результати навчання:

ПР 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПР 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПР 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПР 7. Виявляти навички організаційного проектування.

ПР 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПР 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПР 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПР 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПР 13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.

ПР 14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.

ПР 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПР 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 години/ 4 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 «Теоретичні основи антикризового управління та передкризове управління»

Тема 1. Кризові явища. Їх класифікація та циклічність

Тема 2. Життєвий цикл підприємства та стійкість його розвитку

Тема 3. Заходи державного антикризового регулювання

Тема 4. Сутність та особливості антикризового управління

Тема 5. Діагностика виникнення і розвитку кризового процесу

Змістовий модуль 2 «Антикризове управління підприємством»

Тема 6. Стратегія і тактика антикризового управління

Тема 7. Банкрутство, ліквідація та санація як методи антикризового управління

Тема 8. Особливості кадрового менеджменту в кризових ситуаціях

Тема 9. Технологія антикризового управління. Методи і прийоми антикризового менеджменту

Тема 10. Ризики в антикризовому управлінні

3. Рекомендована література

Основна:

1. Кодекс України з процедур банкрутства. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>.

2. Скібіцька Л. І., Матвеев В. В., Щелкунов В. І., Подреза С. М. Антикризовий менеджмент: навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 584 с.

3. Портна О. В., Єршова Н. Ю., Юр'єва І. А. Антикризове управління підприємством: навчальний посібник. Львів : Видавництво «Магнолія 2006», 2013. 283 с.

4. Карпунь І. Н. Антикризові заходи на підприємстві: управління, стратегія, цілі та завдання: Монографія Львів: Видавництво «Магнолія 2006», 2014. 440 с.

Додаткова:

5. Кривов'язюк, І. В. Антикризове управління підприємством : навч. посібник. Київ : Кондор, 2008. 374 с.

6. Линник, О. І., Смоловик Р. Ф., Юр'єва І. А. Антикризове управління на вітчизняних та закордонних підприємствах: теорія, діагностика кризового стану, соціально-економічні аспекти управління : монографія. Нац. техн. ун-т "Харк. політехн. ін-т". Харків : Підручник НТУ "ХПІ", 2013. 543 с.

7. Борзенко В. І. Антикризове управління: навчальний посібник. Харків : Видавництво Іванченка.І С., 2016. – 232 с.

8. Кульчій І. О. Антикризове управління: навчальний посібник. – Полтава: ПолтНТУ, 2016. – 120 с.

9. Тюріна Н. М., Карвацка Н. С., Грабовська І. В. Антикризове управління. Київ : ЦУЛ, 2012. 448 с.

10. Штангерт А. М., Копилюк О. І. Антикризове управління підприємством : навч. посібник. Київ : Знання, 2007. 335 с.

11. Нечаєва І. А., Дьордій Є. А. Управління ризиками підприємства в секторі ІТ-послуг як інструмент підвищення його конкурентоспроможності. *Ефективна економіка*. 2018. № 12. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6797>

12. Нечаєва, І. А. Особливості прийняття управлінських рішень, їх оцінка та оцінювання в умовах кризи. *Економічний аналіз*, 2019. Т.29., № 1. С. 156-163.

13. Нечаєва І. А. Реформа системи соціального страхування як засіб зміцнення соціально-економічної безпеки України в умовах перманентної кризи. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 4. – URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1634> (дата звернення: 02.05.2020). DOI: 10.32702/2307-2156-2020.4.58

15. Інформаційні ресурси

www.kmu.gov.ua – офіційний сайт Кабінету Міністрів України

www.ukrstat.gov.ua – офіційний сайт Державного комітету статистики України

Галузеві аналітичні огляди кон'юнктури відповідних сегментів ринку [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.business.ua>

База даних емітентів фінансового ринку [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.smida.gov.ua>

Електронна бібліотека – <http://www.xcomp.biz/>

Українські підручники он-лайн – <http://pidruchniki.ws/>

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/> – Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського

http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/eiu/texts.html – Науковий журнал «Економіка і управління».

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

В результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- загальні основи антикризового управління підприємством;
- закономірності, умови та фактори, що обумовлюють появу кризових явищ;
- характер кризових явищ та економічний механізм виникнення кризового стану на підприємстві;
- основні інструменти діагностики кризи на підприємстві та її глибини;
- сучасні підходи і методи управління в кризових умовах;

- правила, принципи розробки антикризової програми і антикризової стратегії підприємства;

- проблеми підприємства, які опинилися в кризовому стані.

вміти:

- проводити експрес-діагностику та поглиблену діагностику фінансового стану підприємства з метою виявлення потенційних (прихованих) і наявних кризових ситуацій та явищ;

- опанувати урядові рішення з питань оцінки ймовірності банкрутства підприємства;

- аналізувати наявність та глибину кризового стану на підприємстві;

- визначати основні напрямки подолання кризових явищ на підприємстві;

- обирати антикризову стратегію та основні інструментів виходу з кризового стану;

володіти:

- навичками щодо профілактики кризових ситуацій;

- навичками щодо оцінки ймовірності втрат обумовлених розвитком кризи;

- методами прийняття рішень в умовах ризику;

- методами оцінки інвестиційних ризиків;

- механізмами кадрового менеджменту в кризових ситуаціях;

- стратегіями ефективних комунікацій в управлінні кризами та ризиками;

- технологіями антикризового управління;

- засобами розв'язання конфліктів в ситуації розвитку та виходу з кризи.

5. Засоби та критерії оцінювання успішності навчання

Контроль знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Антикризове управління» ґрунтується на застосуванні рейтингової системи оцінювання. Для визначення рейтингової оцінки курс дисципліни «Антикризове управління» поділяється на 2 змістовних модуля та 6 тем.

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання: усне опитування на практичних заняттях, захист домашнього завдання, аудиторне розв'язання завдань, тестування.

До основних завдань контролю знань належать:

- оцінювання рівня засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу дисципліни;

- інформування здобувачів вищої освіти про якість їх роботи над вивченням дисципліни;

- мотивація здобувачів вищої освіти до систематичної активної роботи протягом семестру;

- аналіз успішності та вплив викладача на процес самостійної роботи здобувачів вищої освіти і ефективність навчального процесу в цілому.

Контроль дозволяє вимірювати й оцінювати здобуті здобувачами вищої освіти у процесі навчання знання, уміння та навички, тому він відіграє важливу роль у забезпеченні належного рівня підготовки фахівців.

Під час вивчення дисципліни «Антикризове управління» застосовується поточний рейтинговий контроль знань здобувачів вищої освіти. Підсумкове (завершальне) оцінювання знань здобувачів вищої освіти з дисципліни здійснюється, згідно з встановленим у НУЗП порядком, за 100-бальною шкалою з урахуванням результатів поточного модульного контролю.

В процесі поточного контролю здійснюється перевірка запам'ятовування та розуміння програмного матеріалу набуття вміння і навичок конкретних розрахунків та обґрунтувань, опрацювання, публічного та письмового викладу (презентації) певних питань

дисципліни.

Поточний контроль здійснюється в двох формах:

- контроль систематичності та активності роботи здобувачів вищої освіти протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни;
- модульний проміжний контроль.

У разі невиконання завдань поточного контролю з об'єктивних причин, здобувач вищої освіти має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом декана. Порядок такого контролю визначає викладач.

Об'єктом поточного контролю знань здобувачів вищої освіти є:

- відвідування лекційних та семінарських занять;
- систематичність та активність роботи на семінарських і практичних заняттях;
- виконання обов'язкового завдання для самостійного опрацювання;
- виконання одного з вибіркового завдання для самостійного опрацювання;
- участь в конференціях та олімпіадах.

Контроль систематичності та активності роботи здобувача вищої освіти протягом семестру базується на оцінюванні активності та рівня знань здобувачів вищої освіти при обговоренні питань семінарських занять.

Критерії оцінювання: активність здобувачів вищої освіти в обговоренні питань семінарів вимірюється середнім значенням одержаних впродовж семестру оцінок.

Рейтинговий (модульний) контроль здійснюється у формі контрольних робіт за окремими частинами дисципліни (модулями).

Підсумкове оцінювання знань. Загальна підсумкова оцінка знань з дисципліни складається з суми балів за результати поточного та модульного контролю. До заліково-екзаменаційної відомості заносяться сумарні результати в балах за 100-бальною шкалою, 4-х бальною національною шкалою та за шкалою ECTS.

Кожен змістовний модуль оцінюється за 100-бальною шкалою. Підсумковий контроль визначається як середня двох контролів за перший та другий модулі.

Іспит (залік) проводиться за наявності незадовільної оцінки підсумкового модуля або за вибором здобувача вищої освіти.